

Samostatná věc a součást věci

Součástí věci je součást, jejíž oddělení znamená pro věc hlavní (nikoliv též pro její oddělovanou součást) újmu na její hodnotě. Znehodnocením nemusí být jen ztráta hodnoty peněžní (byť ta bývá zpravidla výsledným odrazem ztráty jakýchkoliv jiných hodnot), nýbrž může jít i o znehodnocení funkční, estetické či jiné. Znehodnocením se míní stav, kdy hlavní věc v porovnání se stavem před oddělením její součásti, slouží svému původnímu účelu méně kvalitně nebo mu nemůže sloužit vůbec. Teprve faktické oddělení součásti doprovázené znehodnocením věci hlavní přináší právní důsledek, že dřívější součást se stává věcí samostatnou a na dosavadní hlavní věci nezávislou.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 20 Cdo 1781/2006, ze dne 29.8.2006)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci výkonu rozhodnutí oprávněného Mgr. G. V., proti povinným 1/ M. P., a 2/ V. P., oběma zastoupeným advokátem, vyklizením, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 5 pod sp. zn. 55 E 5712/2004, o dovolání oprávněného proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21. února 2006, č. j. 16 Co 612/2005-74, tak, že usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21. února 2006, č. j. 16 Co 612/2005-74, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Odvolací soud změnil usnesení soudu prvního stupně tak, že zastavil výkon rozhodnutí vyklizením obytné místnosti v bytu povinných; je toho názoru, že soud prvního stupně „zcela správně návrh na zastavení exekuce zamítl“, avšak v rámci odvolacího řízení účastníci učinili nesporným, že předmětný pokoj povinní vyklidili a předali klíče oprávněnému; v pokoji se nachází pouze vestavěná skříň a podlahová krytina. Za této situace jsou proto splněny předpoklady pro zastavení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. g/ zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu ve znění pozdějších předpisů (dále také jen „o.s.ř.“), neboť uvedenou vestavěnou skříň a podlahovou krytinu je možno považovat za součást pokoje (bytu) a jejich případné odstranění by bylo, zejména pak s ohledem na ekonomickou náročnost, v rozporu s dobrými mravy.

Oprávněný v dovolání namítl, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ o.s.ř.). Namítá, že ponechání vestavěných skříní v předmětném pokoji odporuje exekučnímu titulu, který ukládá povinným zcela vyklidit pokoj bez ohledu na povahu, kvalitu či cenu v něm umístěných věcí a případná aplikace dobrých mravů je v dané věci irelevantní a absurdní, neboť se jedná toliko o vyklizení nábytku. Ponechání těchto skříní nejenže zmenšuje užitnou plochu v místnosti z 12 m² na 9 m², ale oprávněnému také brání umístit v pokoji jeho nábytek, případně další zařízení a náležitě jej tak využít. Oprávněný odvolacímu soudu vytýká, že aniž měl základní představu o rozsahu, v jakém vestavěné skříně povinných omezují jeho realizaci práva bydlení a ačkoliv soud upozorňoval na jejich charakter, ve věci rozhodl. Navrhuje proto, aby dovolací soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil zpět odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Povinní ve vyjádření k dovolání oprávněného uvedli, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu považují za správné. Jsou toho názoru, že vestavěné skříně nelze považovat za samostatnou movitou věc, ale za součást věci (v daném případě bytu povinných), a proto nelze vyhovět požadavku dovolatele na jejich odstranění. Jsou naopak toho názoru, že jejich ponechání zvyšuje účelnou plochu předmětného pokoje. Souhlasí také s poukazem odvolacího soudu na ekonomickou náročnost a rozpor s dobrými mravy v případě jejich odstranění. Navrhují proto, aby Nejvyšší soud dovolání oprávněného zamítl.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 236 odst. 1 o.s.ř., neboť směřuje proti usnesení odvolacího soudu, kterým bylo změněno usnesení soudu prvního stupně o návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí (§ 238a odst. 1 písm. d/ a odst. 2, § 237 odst. 1 písm. a/ o.s.ř.), a je také i důvodné.

Rozhodnutí odvolacího soudu lze přezkoumat jen z důvodů uplatněných v dovolání. Je-li dovolání – jako v projednávaném případě – přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2

písm. a/ a b/ a § 229 odst. 3 o.s.ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny.

Protože uvedené vady namítány nebyly a ze spisu se nepodávají, je předmětem dovolacího přezkumu dovolatelem napadené posouzení závěru odvolacího soudu o naplnění předpokladů pro zastavení výkonu rozhodnutí opírající se zejména o závěr, dle kterého lze považovat vestavěné skříně umístěné ve vyklizovaném pokoji za součást bytu (§ 120 odst. 1 obč. zák.).

Je-li dovolání přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a/ a b/ o.s.ř., popřípadě podle obdobného užití těchto ustanovení, lze dovolání podat také z důvodu, že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování. Dovolání v dané věci obsahově k takovému důvodu – též – směřuje.

Odvolací soud mohl v dané věci dosáhnout procesně relevantních závěrů jedině na základě správného právního posouzení, jež by mu vymezilo pro rozhodnutí významné skutečnosti.

Právní institut součásti věci je zákonným vyjádřením toho, že existují věci, jakožto hmotné předměty, které lze z hlediska právní teorie charakterizovat jako věci složené, tedy věci, které jsou vnitřně strukturovány a tvořeny relativně samostatnými částmi více nebo méně vzájemně spojenými. Zákon staví samostatnost věci ve vztahu k věci jiné na dvou kritériích – na vzájemné sounáležitosti věcí a na míře jejich oddělitelnosti (§ 120 odst. 1 obč. zák.).

První kritérium představuje spíše subjektivní rovinu, neboť „to, co k věci podle její povahy náleží“, se určuje do značné míry podle lidských zvyklostí, zkušeností a norem vztahujících se ke konkrétní věci. Míra sounáležitosti se pak posuzuje prostřednictvím povahy té věci, která je považována za věc podstatnější, určující a tedy, ve vztahu více věcí, za věc tzv. hlavní. Zákonný text touto obecnou úpravou dává prostor k individuálnímu posouzení, jaké vlastnosti věc hlavní vykazuje, aby odtud bylo možno odvíjet úvahy, zda jiná relativně samostatná věc k ní „patří“ natolik neodmyslitelně, že nemůže již být považována za věc odlišnou. Druhé kritérium je více objektivní a sleduje spojení věcí především ve smyslu fyzickém. Formulace „nemůže být oddělena, aniž by se tím věc znehodnotila,“ však nevylučuje možnost faktické separace věcí, naopak vlastně v důsledcích jejich oddělení spatřuje měřítko samostatnosti věcí. Charakter „oddělení“ zákon nestanoví a tedy nutně tento pojem musí zahrnovat celou škálu způsobů od přímých zásahů do hmotné podstaty věci (např. vybourání vestavěných oken domu), přes manipulaci neničící podstatu věci (např. odmontování kola automobilu), po pouhé volně proveditelné odnětí věci (např. odnesení bezdrátového sluchátka od telefonního aparátu). Definici součásti věci pak z tohoto pohledu vyhovují ty případy, kdy oddělení kterýmkoliv z uvedených způsobů znamená pro věc hlavní (nikoliv též pro její oddělovanou součást) újmu na její hodnotě. Znehodnocením nemusí být ovšem jen ztráta hodnoty peněžní (byť ta bývá zpravidla výsledným odrazem ztráty jakýchkoliv jiných hodnot), nýbrž může jít i o znehodnocení funkční, estetické či jiné. Jinými slovy řečeno, se znehodnocením míní stav, kdy hlavní věc v porovnání se stavem před oddělením její součásti, slouží svému původnímu účelu méně kvalitně nebo mu nemůže sloužit vůbec. Teprve faktické oddělení součásti doprovázené znehodnocením věci hlavní přináší právní důsledek, že dřívější součást se stává věcí samostatnou a na dosavadní hlavní věci nezávislou (srov. Švestka, J., Jehlička, O., Škárová, M., Spáčil J. a kol. Občanský zákoník, Komentář, 10. vydání. C. H. Beck, 2006, str. 464 a násl. nebo – mezi dalšími – například rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. července 1999, sp. zn. 25 Cdo 770/98, popř. rozsudek ze dne 19. června 2001, sp. zn. 22 Cdo 2250/99).

Jak již dovolací soud ve své rozhodovací praxi opakovaně uzavřel, rozhodnutí o tom, jde-li o součást věci, vyplývá z úvahy soudu, která vychází z uvedených kritérií. Dovolací soud proto může úvahu odvolacího soudu mající svůj význam ve vztahu k případnému zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí vyklizením sporného pokoje, učiněnou ohledně součásti věci (bytu), přezkoumávat jen z toho hlediska, zda odvolací soud uvedená kritéria respektoval a zda-li případně nejde – vzhledem k okolnostem případu – o úvahu zjevně nepřiměřenou.

Z výše uvedeného se podává, že není vyloučeno, aby předmětné vestavěné skříně, a případně též podlahová krytina, byly – se zohledněním všech relevantních znaků – součástí věci (v daném případě pokoje). Pro dosažení takového závěru je však nezbytné konkrétní charakteristiky skříní a podlahové krytiny, v daných okolnostech, tedy skutkový základ věci (viz. § 153 odst. 1 o.s.ř.), zjistit a současně je také poměřit rozhodnými kritérii co do jejich vzájemné sounáležitosti s věcí hlavní (bytem) a míry jejich oddělitelnosti. Odvolací soud však takový požadavek na své rozhodování ponechal stranou a svůj závěr o povaze vestavěných skříní a podlahové krytiny – bez dalšího – založil na potencialitě takového hodnocení (viz jím užitý výraz, že by je bylo možno považovat za součást předmětného pokoje, nad to „za dané situace“), aniž by jakkoliv zjišťoval jejich případnou sounáležitost či jejich oddělitelnost. Současně také odvolacím soudem použitá argumentace o možné rozpornosti případného odstranění vestavěných skříní s dobrými mravy, a to zejména pro ekonomickou náročnost, není výstižná, neboť hlediskem případného rozporu s dobrými mravy lze posuzovat pouze výkon práv a povinností (mající formu právních úkonů či faktického chování)

účastníků občanskoprávních vztahů, a nikoliv důsledky zákonným způsobem realizované exekuce; hledisko ekonomické náročnosti provádění výkonu poměřované s hodnotou vynucovaného stavu nelze ovšem pro případ rozhodování o zastavení výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. h/ o.s.ř. vyloučit, na takových úvahách však rozhodnutí odvolacího soudu vystavěno není.

Právní posouzení věci odvolacím soudem je tedy neúplné, a v důsledku toho i nesprávné (§ 243b odst. 2, věta za středníkem, o.s.ř.). Jelikož na tomto posouzení napadené usnesení spočívá (§ 241a odst. 2 písm. b/ o.s.ř.), Nejvyšší soud je zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, 3 o.s.ř.).

Odvolací soud se bude - a to z povahy věci v první řadě - zabývat (skutkovou) otázkou, zda-li lze vestavěné skříně nacházející se ve vyklizovaném pokoji (při zohlednění předpokladů výše naznačených) považovat za součást věci (pokoje) či nikoliv, a zda-li jsou - proto - splněny předpoklady pro zastavení výkonu rozhodnutí postupem předpokládaným ustanovením § 268 o.s.ř., jestliže předmětný pokoj (vyjma sporných vestavěných skříní a podlahové krytiny) je již - mezi stranami v tomto ohledu vskutku nesporně - jinak v souladu s exekučním titulem vyklizen.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)
- [Vzájemné plnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Věcná příslušnost](#)